## ELAMUD JA NENDE KASUSTAMINE.

Kõrvale jättes korteriolude valgustamiseks vajalise elamute ehitusiseloomu, mis on käsiteldud teisal, taotseme siin leida vastust vaid kahele küsimusele: millisel määral leidub erinevusi Tartu elamute suuruses ja laadis elamute pidajate liikide järgi ja missugune on Tartu linna elamistihedus.

Algandmete kokkuvõtete erinevuse tõttu pole võimalik järgneva käsitelu aluseks võtta ühtlast elamute arvu. Elamute omanike koosseisu eristuses on meil tegemist 4311 asustatud ehitisega ehk elamuga, (ilma 1 remondi all oleva ja 8 puht-ühiselamuta); elamute kasustamise viisi eristuses on antud kõik asustatud ja asustamata kruntidel leiduvad ehitised, st. koos elamutega (4288) ja ühiselamutega (32) ka samul kruntidel asetsevad mitte-elamud (206), kokku 4526 hoonet (Tartu ehitiste üldarv); lõpuks elamistiheduse käsitelul — ainult asustatud kruntide (2845) elamud (ilma mitte-elamuteta) 4416. Ent need erinevused ei häiri siiski täieliku ülevaate saavutamist.

Hooneks resp. elamuks on loetud eri katuse all olev ehitis, millel kõik seinad vabad või eraldatud tulemüüriga teisist hooneist. Eraldi hooneks on loetud ka need, mis omavahel väiksemate ehitiste, nagu kuuride, pesuköökide jne., kaudu teistega ühendatud või nurgiti kokku jooksevad, nii et kumbki hoone ühte tervet seina ei moodusta.

Elamute omanikeks üldiselt on samade kruntide pidajad, kuigi üksikuil juhtumeil see on teisiti; kuid osa kruntidel mitme elamu tõttu elamute omandusliikide erikaal osutub erinevaks krundipidajate omast. Seetõttu toome siin kokkuvõtliku tabeli raioonide järgi elamute kuuluvusest juba meile tuntud krundipidajate liikide kohaselt.

Elamute üldarvust kuulub juriidilisile isikuile 7,4%, seega vaid natukene vähem kui ehituskruntidest (7,7%). Üksikuis liikides on kõikumine väikene, välja arvatud ühe elamuga esinev maavalitsus ja teisi vähe ületavad asutised ja seltsid.

Seevastu füüsilisist isikuist majaomanike rahvuslik vahekord erineb tunduvalt krundipidajate rahvuslikust vahekorrast: nii elamute üldarvust kuulub eestlasile 74,7% :67,1% kruntide vastu, sakslasile 10,4% : 7,9% vastu, venelasile 2,6% : 2,6% vastu, muile 4,9% : 14,9% vastu. Kuna kruntide suhtes viimane rühm sisaldas ka üleskirjutusel märkimata jäänud (resp. teadmata) juhtumeid, elamute suhtes aga andmed on täielikud, siis on mõlemad liigitused õieti raskesti võrreldavad.

Juriidiliste isikute elamuid on suurimal arvul vanalinna raioones, eeskätt Südalinnas, Toomi ja Meltsiveski raioonis; linna laiendises on riigil rohkem elamuid vaid Tamme raioonis.

Füüsil. isikute — majaomanike rahvuslik koosseis raioones veel kindlamini põhjendab eelpool kruntimise suhtes tehtud järeldust eestlaste osast linna kujundumises. Kõnelemata linna laiendistest, eestlaste osatähtsus on kõrge kõigis linna-ääri haaravais raioones, — siselinna raioones ühes vanema Meltsiveski raiooniga on eestlaste osatähtsus tunduvalt madalam. Sakslaste majaomandus evib erakorraliselt suure kaalu, nagu allpool selgub, korterioludelt paremais — Südalinna, Toomi, Raudtee-äärses ja ka Meltsiveski raioonis. Venelaste majaomandus esineb suurema % korterioludelt kehvemais Pärna ja Vee-



Tartu I, lk. 260